

Pripažink Jį visur, kad ir ką darytum, ir Jis ištiesins tavo kelius /Pat 3,6/

2016 m. rugsėjis-spalis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 9 (170)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)

PADEKA UŽ DERLIŲ

Kai dėkojame Dievui už žemės derlių, nemąstykime vien „ekonominėmis“ kategorijomis. Juk ne kasmet derlius būna toks, už kurį norisi džiugiai dėkoti. Derlius gali būti didesnis ar mažesnis. Jo kaina gali labai svyruoti. Meteorologinės sąlygos derliaus nuėmimui gali būti visiškai nepalankios.

Taip ir krikščioniui nederėtų pulti į kitą kraštutinumą. Nuostabiame ir be galo didingame gyvybės derliuje, kurį gauname kaip javų, daržovių, gėlių, uogų bei vaisių, gyvulių bandų bei žuvų dovaną, matyti vien jausmą, mistišką grožį ir poeziją. Apdainuoti derliaus paslaptį bei nuoširdžiai padėkoti už jį mokėjo visos pagonių tautos. Juk visi supranta, kad derlius yra būtinas mūsų gyvybės palaikymui.

Kai dėkojame Dievui už žemės derlių, atsiminkime savo duoną kasdieninę, kurios prašyti mus mokė Jėzus. Duona kasdienė – visoks maistas ir darbo priemonės, kurie palaiko

mūsų gyvybę. Jėzus mus moko duonos prašyti tik po to, kai pagarbiname mūsų Tėvą danguje, kai atsisakome savo norų bei egocentriškos valios. Jėzus mus moko, jog gyvybė yra svarbesnė už duoną ir drabužį. Pati gyvybė mums yra duota tam, kad galėtume tarnauti Dievui ir mylėti Jį.

Pranašas Elijas dykumoje išsekęs gulėjo po kadagiu ir Dievo prašė sau mirties, bet vietoje to gavo duonos ir vandens. Angelas du kartus buvo atėjęs pas Eliją, valgydino jį duona ir girdė vandeniu, nes pranašo laukė ilgas kelias. Elijas bėgo nuo mirties, nes jis buvo belikęs vienintelis Viešpaties pranašas. Sausrai kankinant Izraelį, Elijas karaliaus Ahabo akivaizdoje, per stebuklingą ženklą aukojant auką ant Karmelio kalno, įrodė, kad pagonių dievo Baalo garbinimas yra baisi nuodėmė, įžeidžianti Viešpatį. Viešpats priėmė vienišo Elijo auką, o 450 Baalo žynių, palaikomų pagonės karalienės Jezabelės, negavo jokio ženklų. Po to Baalo žyniai buvo

(Elijas, gelbėdamas gyvybę)... keliavo vieną dieną į dykumą. Priėjęs kadagį, atsisėdo po juo ir meldė sau mirties: „VIEŠPATIE, gana, pasiimk mano gyvenimą, aš nesu geresnis už savo tėvus“. Jis atsigulė ir užmigo po kadagiu. Angelas palietė jį ir tarė: „Kelkis ir valgyk“.

Elijas pažiūrėjo ir pamatė galvūgalyje paplotį ir indą su vandeniu. Pavalgęs ir atsigėręs jis vėl atsigulė. Viešpaties angelas atėjo antrą kartą ir, jį palietęs, tarė: „Kelkis ir valgyk, nes tavęs laukia ilgas kelias“.

Pavalgęs ir pasistiprinęs tuo maistu, jis ėjo keturiasdešimt parų iki Dievo kalno Horebo. Ten, įlindęs į olą, praleido naktį.

/1Kar 19,4b-8/

suipti ir Elijas juos visus nužudė. Karalienė Jezabelė prisiekė atkeršyti. Pranašas pabėgo į dykumą ir ruošėsi mirti. Tačiau Viešpaties planas buvo kitoks. Elijas turėjo atlikti dar kitokių darbų ir kai ko naujo išmokti bei kitiems tai perduoti. Po keturiasdešimties parų kelionės dykuma jis naktį kalno oloje išgirdo *švelnų dvelksmą* ir buvo Dievo artumoje.

Jeigu tu dėkoji už derlių ir prašai kasdienės duonos savo gyvybei palaikyti, tai pagalvok, kokios tarnystės nori iš tavęs Viešpats. Jeigu Jis žadino iš nuovargio ir nevilties po dygliuotu krūmu dykumoje sustingusį Eliją ir du kartus maitino duona, kad šis turėtų jėgų tarnystei, tai ir iš tavęs, kasdien žadindamas bei maitindamas, Jis nori to paties.

Viešpats veda tave per gyvenimo dykumą ir nuolatos laukia tavo tarnavimo Jo darbuose.

Sėdėjome ir verkėme. Holokausto aukoms atminti

Prie Babilono upių sėdėjome ir verkėme, atsimindami Sioną. Ten ant gluosnių šakų pakabinome savo arfas. /Ps 137, 1,2/

Ši psalmė apibūdina sunkias žydų dienas Babilono tremtyje, kai Jeruzalė ir Sionas, laisvė ir tautos gėrovė, šventykla ir tarnavimas Dievui iškildavo tik atmintyje. Dievo tautos vidinę būseną parodo psalmėje girdimas liūdesys ir raudos gaida. Aštuoni pavergtųjų veiksmai Babilone apsakojų sielojimąsi:

1. Izraelitai sėdėjo prie Babilono upių.
2. Verkė, atsimindami Sioną.
3. Ant gluosnių šakų pakabino arfas.
4. Izraelitai atsisakė giedoti Viešpaties giesmę ir džiūgauti tremtyje.
5. Jie prisiekė nepamiršti Jeruzalės.
6. Jie meldėsi, prisimindami Jeruzalės sunaikinimą.
7. Jie pranašavo Babilono žlugimą.
8. Jie numatė atlygį už patirtas skriaudas.

Pagal žydų tradiciją, kai jie būdavo svetur, savo dvasinius susirinkimus rengdavo prie upių už miesto /Apd 16, 13/. Matomai, tai buvo Eufrato ir Tigro upių įvairiausi atsisakojimai, kur rinkdavosi žydų tremtiniai. Upės simbolizuoja vandens gausą lyg ašarų srautus. Kaip stipri upės srovė plukdo gausius vandenį, taip ašarų upeliai teka iš liūdinčios sielos. Jie sėdėjo prie upių ir raudėjo. O pakabintos arfos ant gluosnių šakų, rodo, kad jie niekaip negalėjo giedoti Viešpaties giesmę. Arfos verkė kartu su pasvirusiomis gluosnių šakomis. Šis poetinis aprašas man primena siaubingus Holokausto įvykius Lietuvoje. Psalmės poezija taikliai įvardina vidinę savijautą, kai prisilieti prie tragedijos mąsto.

Šiomet Lietuva mini žydų genocido 75-ąsias metines. Rugsėjo 23 d. yra oficiali mūsų tautos žydų genocido diena. Tą dieną 1943 m. buvo likviduotas Vilniaus žydų getas. Tuo tarpu 1941 m. birželio – lapkričio mėnesiai laikomi pirmuoju žydų genocido Lietuvoje laikotarpiu.

Anot istoriko dr. Arūno Bubnio, tai pats baisiausias ir tragiškiausias Holokausto tarpsnis, per kurį nužudyta apie 80 proc. tuo metu mūsų šalyje gyvenusių žydų. O KTU Tarptautinio semiotikos instituto direktorius Darius Martinelli pastebi, kad *Lietuvoje buvo nužudyta daugiau kaip 90 proc. visos žydų populiacijos – tai vienas masiškiausių žydų naikinimo aktų visame pasaulyje, neįtikimo masto tragedija. Tuo metu bet kokia diskusija viešojoje erdvėje apie Holokaustą visada skamba kaip „koks bausis dalykas jiems nutiko“, nors nužudyti žmonės, Lietuvos žydai, buvo taip pat lietuviai. Teisingiau būtų sakyti: „Mums nutiko baisi tragedija“*. Sunku nesutikti su kritiškai išsakytomis mintimis.

Per tokį ilgą 75-rių metų mūsų tautos laikotarpį, berods, pirmą kartą Holokausto minėjimuose, o po to ir spaudoje, pasigirdo kitokia gaida, nauja atjautos, tolerancijos ir solidarumo intonacija, kurios ankstesniais metais nebuvo galima girdėti viešuose pasisakymuose. Visada buvo pabrėžiama, kad Holokaustas – tai žydų tautos tragedija, bet ne mūsų visų nelaimė. Vyravo „jie“ ir „mes“ supratimas. Šiais metais vyksta didelis poslinkis, kai girdime atvirai sakant, kad ši tragedija įvyko mums, kad mūsų tauta buvo nuskurdinta, apiplėšta ir suluošinta dalyvaudama kartu su nacistais masiniuose susidorojimo aktuose prieš savo tautos piliečius. Apaštalas Paulius galėtų su sveikos ironijos nata paklausti, *ar kuris nors žmogus skriaudžia savo paties kūną?* Deja, antisemitinės, netolerancijos ir ksenofobiškos nuostatos visada padalina tautos žmones į savus ir svetimus.

Galime tik pritarti tokiai naujai nuostatų kryptčiai ir palinkėti, kad pirmą kartą nuskambėjusi supratimo ir tapatinimosi su nukentėjusiųjų

puse gaida, kai „nuo šakos nukabinamos nuskriaustųjų arfos ir užgroja apgailėstajam, susitarimo melodija“, nenutils praėjus minėjimams, bet skambės vis aiškiau mūsų tautos sąmonėje.

Būna tautos istorijoje ir asmenų gyvenime tokių dienų, kurios primena izraelitų vidinę būseną Babilone. Kai kažkas arba mes patys esame suvaržyti, jaučiamės apiplėšti, netekę kažko labai brangaus, patyrę neapsakomą skriaudą. Tuomet nekyla giesmė, bet tik rauda ir malda Viešpačiui. Kai dūžta mūsų širdis, nuoširdžiai gręžiamės į Dievą, pervertiname vertybes, istorijos įvykius, gyvenimo strategijas... O vilties spindulys leidžia išvysti šviesią išeitį. Juk viltis Dieve nemiršta niekada...

Malda: Viešpatie, atleisk mūsų tautos aklumą ir kietumą, už tai, kad buvo padarytos skriaudos ir gilios, niekada nepamiršamos žaizdos savo paties tautos kūnui. Gal būt mūsų tautos Holokauste dalyvavo mūsų artimieji – seneliai, tėvai, dėdės, pusbroliai... Išgydyk tautos sąmonę, ištiesink kreivus takus, padėk nurinkti akmenis. Tegul šaukiantis apie tragedijos mąstą nekaltųjų kraujas, ir mūsų gėdos bei baimių istorija būna išgirsta ir suprasta dabar šioje žemėje gyvenančios kartos. Išgydyk mūsų istorijos žaizdas, sutaikink mūsų istorijos žaizdas, sutaikink nesutaikomus. Viešpatie, nenubausk už žiaurias bausmes, bet palaimink taikdarius bei romiujų kelią. Amen.

Anželika Krikštaponienė
2016 rugsėjo 23 d.
Perspausdinta iš
www.ramioslankos.lt
Šiaulių bažnyčios Tiesos
žodis pastorės Anželikos
Krikštaponienės tinklaraščio.
Ilustracija iš filmo
„A Tale of Love and Darkness“

NAUJOS SUDĖTIES REFORMATŲ KONSISTORIJOS POSĖDIS

Rugsėjo 24 d. ryte Biržuose į pirmąjį eilinį posėdį susirinko naujos 2016-2019 metų kadencijos Lietuvos evangelikų reformatų konsistorija, vadovaujama prezidento kurt. Nerijaus Krikščiko.

Konsistorijos posėdyje dalyvavo visi pasaulietiniai nariai: kurt. Petras Romualdas Puodžiūnas, kurt. Danguolė Kairienė ir kurt. Holger Lahayne bei dvasininkai nariai: gen. superint. kun. Tomas Šernas, vicesuperint. kun. Raimondas Stankevičius ir konsistorijos viceprezidentas kun. Rimas Mikalauskas. Nedalyvavo Nem. Radviliškio ev. reformatų parapijos administratorė kun. Sigita Veinzierl. Be konsistorijos narių posėdyje dar dalyvavo senjorato kanclerė Vita Ickė (posėdžio sekretorė) bei viešnių teisėmis: Sinodo buhalterė Asta Striškienė, darbui Vilniaus raštinėje kviečiama Vida Cupreva ir vaikų namų Medeikiuose *Vaiko užuovėja* direktorė Daiva Janonienė.

Po vasaros atostogų pirmajam posėdžiui susikaupė nemažai sprendimų klausimų. Dauguma jų – ūkinio ar finansinio pobūdžio: Sinodo buhalterinės apskaitos tvarka, pajamų ir išlaidų aptarimas, atgauto bažnytinio turto priežiūra, klausimai dėl iššvaistyto ir 2011 metais teismų areštuoto bažnytinio turto bei dėl to vykdomų teisminių bylų. Svarstyti klausimai ir apie bažnytinės veiklos išlaidas, gautų aukų bažnytiniam poreikiams paskirstymą ir panaudojimą. Pažymėta, jog gerai panaudojamas bažnytinis turtas, esantis parapijose, duoda pajamas. Pusė pajamų yra paliekama parapijos reikmėms, kita – perduodama Sinodui. Nuostolinga laikyti turtą, kuris yra nenaudojamas ir neduoda pajamų. Atgaunamo turto valdymui reikalingas darbuotojas, todėl yra numatyta pakviesti asmenį ekonomo tarnystei.

Konsistorija pritarė Vilniaus evangelikų reformatų parapijos vadovybės sprendimams leisti evangelinei *Miesto bažnyčios* bendruomenei Vilniuje ev. reformatų bažnyčioje laikyti pamaldas. Ši bendruomenė prisidės prie bažnyčios pastato remonto bei išlaikymo. Konsistorija įpareigoja

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų tarybą parengti naudoti patalpomis sąlygas ir nuomos sutartį vienerių metų laikotarpiui.

Konsistorija atsižvelgė į VŠĮ *Vaiko užuovėja* direktorės prašymą ir paskyrė lėšų būtiniejiems darbuotojų kvalifikacijos kursams. Patvirtinta Eglės Grucytės pateikta šią vasarą įvykusios Kėdainiuose Krikščioniškos sporto stovyklos *Nenugalimieji* finansinė ataskaita.

Konsistorija skyrė lėšų bažnytinio tinklalapio www.ref.lt saugumo palaikymui, taip pat buvo aptartos svetainės atnaujinimo galimybės. Kitam Konsistorijos posėdžiui numatyta pateikti naujos bažnytinės svetainės viziją.

Posėdyje nuspręsta gautą paramą iš Vokietijos, Lipės Bažnyčios, skirti Vilniaus bažnyčios šildymo įrengimui. Pridėjus šią paramą, Vilniaus bažnyčios apšildymui įrengti reikalingos lėšos jau yra surinktos – galima pradėti įrengimo darbus.

Posėdyje buvo nutarta atnaujinti bažnytinį automobilių parką: parduoti šiuo metu kun. R. Mikalausko naudojamą Volkswagen Polo automobilį, gautas lėšas panaudoti naujo automo-

bilio įsigijimui. Tam tikslui lėšų jau yra skyrusi Biržų parapija, laukiama paramos iš Vokietijos, GAW fondo.

Jau keletą metų Vilniuje veikia evangelikų reformatų įsteigtas Krikščioniškasis vaikų darželis. Buvo nutarta, sekant vaikų namų Medeikiuose pavyzdžiu, paskirti Konsistorijos komisiją – darželio Tarybą. Ji padėtų darželio vadovybei kurti darželio veiklos viziją, paruošti ir priimti sprendimus bei padėtų steigėjui – Konsistorijai glaudžiau palaikyti santykius su įstaiga. Buvo patvirtinti Tarybos įstatai.

VŠĮ *Vaiko užuovėja* direktorė Daiva Janonienė kartu su Biržų parapijos Tarybos atstovu Laurynu Jankevičiumi Duisburgo evangelikų Bažnyčios kvietimu lankėsi Duisburge. Direktorė pasidalino savo įžvalgomis bei kelionės įspūdžiais. Šią kelionę ir tęsiamą bendradarbiavimą numatoma plačiau nušviesti bažnytinėje žiniasklaidoje.

2017 metų birželio 29 – liepos 7 dienomis yra kviečiamas Leipcige Pasaulio Reformuotų Bažnyčių Unijos (WCRC) suvažiavimas. Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia šiai sąjungai priklauso nuo 1925 metų.

nukelta į 11 p. ▶

Kapinių šventė Dubingiuose

Jau tapo gražia tradicija kasmet, pirmąjį rugsėjo šeštadienį, susirinkti į tų metų paskutiniąją kapinių šventę Dubingiuose, taip prisimenant ten atgulusius kunigaikščius Radvilas, jų artimuosius ir visus kitus, palaidotus Dubingių piliakalnyje.

Rugsėjo 3 d. kapinių šventės pamaldas laikė Vilniaus parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius, Šv. Rašto skaitinį skaitė ir pamokslą sakė Biržų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas. Taip pat dalyvavo kun. Frank van Dalen ir lektorius Vaidotas Ickys. Džiugu, jog atvyko nemažai žmonių iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio ir Biržų.

Pamoksle pagal skaitinį iš Evangelijos pagal Luką 18 skyriaus, Biržų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas kalbėjo: *Skaitinys apie turtuolį. Kaip sunku jam įeiti į Dievo karalystę. Net kupranugariai lengviau yra išlysti per adatos skylutę... Susirenkame čia po atviru dangumi – Dievo Bažnyčioje. Žinome, jog čia yra palaidojimai, ilsisi kunigaikščiai Radvilos. Jie, būdami galingi ir turtingi, nepamiršo Dievo, buvo tikintys. Radvilos Rudojo rūpesčiu pastatyta ev. reformatų bažnyčia Biržuose. Atsivežėme čia į Dubingius Biržų rajono vėliavą, kurioje pavaizduotas Radvilų erelis. Nepamirštame jų ir šiandien. Esame jų vietoje, tikintys į tą patį Dievą.*

Vilniaus parapijos klebonas kun.

Raimondas Stankevičius pasidžiaugė, jog ši graži vilniečių tradicija – susirinkti Dubingiuose – yra tęsiama.

Kapinių šventės, minėjimo pamaldos vyksta nenutrūkstamai jau bene septinti metai, kurių iniciatoriai yra vilniečiai. Tačiau smagu čia matyti ne tik juos, bet ir atvykusius iš toliau. Kitais metais minėsime 500-ąsias Reformacijos metines. Dubingiai kol kas nėra įtraukti į vyriausybės minimų renginių sąrašą. Bet mes pasistengsime, kad kitų metų minėjime visi norintys net netilptų į šią po dangumi atvirą reformatų bažnyčią, – teigė kun. R. Stankevičius.

Po minėjimo pamaldų buvo aplankyti buvusieji Radvilų rūmai, ekspozicija juose. Vėliau maloniai

pabendravome agapėje Asvejos regioninio parko direkcijos patalpose – buvusioje karčemoje.

Užkopusius į didingą Dubingių piliakalnį masina Radvilų kriptą šiais žodžiais: *Keleivi, sustok trumpam ir susimąstyk, kokia didybė ilsisi šioje vietoje. Tai Radvilos, – primena antkapiniame paminkle išskalti žodžiai.*

Radvilos, nors ir valdydami daugybę miestų ir rezidencijų, būtent Dubingius pasirinko kaip vieną iš savo giminės laidojimo panteonų. Tad Dubingiuose, buvusios evangelikų reformatų bažnyčios vietoje, 2004–2007 m. antropologai, istorikai, menotyrininkai ir archeologai bendromis pastangomis identifikavo aštuonių Radvilų giminės atsto-

vų palaikus: Mikalojaus Radvilos Juodojo (1515–1565), jo žmonos Elžbietos Šidloveckos Radvilienės (1533–1562), Mikalojaus Radvilos Rudojo (1512–1584), jo sūnaus Mikalojaus Radvilos (1543–1589) ir marčios, antrosios M. Radvilos žmonos Sofijos Elenos Hlebovičaitės (?–1583), vaikaičio Jonušo Radvilos Rokošininko (1579–1620), mažamečio Kristupo Radvilos Perkūno sūnaus Mikalojaus (1575–1577) ir jo motinos, pirmosios K. R. Perkūno žmonos Kotrynos Anos Sobkovnos (?–1578) palaikus.

Radvilos buvo pati galingiausia Lietuvos didikų giminė, o jų šlovės viršūnė buvo XVI a., kai gyveno Mikalojus Radvila Juodasis ir Mikalojus Radvila Rudasis. Radvilų giminė darė įtaką valstybės politiniam ir kultūriniam gyvenimui ir visada kovojo už Lietuvos valstybingumo išsaugojimą ir stiprinimą, prieštaravo Liublino unijos sudarymui. Nė viena didikų giminė nėra davusi valstybei tiek žymių ir garsių valstybininkų – iš

jų giminės buvo kilę Lietuvos kancleriai, etmonai, Vilniaus vaivados, aukščiausi Lietuvos valstybės pareigūnai. Iš Radvilų giminės kilo 37 vaivados, 22 kancleriai, maršalkos, etmonai, izdininkai, viena karalienė (garsioji Barbora Radvilaitė) ir daug kitų svarbių pareigūnų. Radvilų giminė davė tris vyskopus ir vieną kardinolą (Jurgis Radvila, 1583–1600).

Su Radvilų giminės globojamos Nesvyžiaus Dievo Kūno bažnyčios statyba siejama baroko pradžia Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. Mikalojus Radvila Juodasis, perėjęs į evangelikų reformatų tikėjimą, padėjo šalyje šalia katalikų įsitvirtinti Evangelikų Reformatų Bažnyčiai, kuri išliko iki mūsų dienų.

Viktorija Liauškaitė

Panevėžiečiai, kurie, kaip ir kasmet, gausiai dalyvavo pamaldose ant Dubingių kalno, buvusios reformatų bažnyčios vietoje, dar buvo užsukę į Anykščius, gėrėjosi ankstyvo rudens gamta, vaikščiodami medžių lajų taku, įsiamžino prie Puntuko akmens, kurį prieš 20–14 tūkstančių metų, per paskutinįjį ledynmetį, atnešė į Lietuvą ledynas iš Suomijos.

Nušvito Salamiesčio reformatų bažnytėlė!

Taigi jūs pažinsite juos iš vaisių /Mt 7,20/

Šventajame Rašte daugelyje vietų kalbama apie vaisius, daugel atvejų jie yra liudijimas apie Dievo palaiminimą savo tautai. Ir iš kitos pusės, vaisiai yra tai, ko Dievas iš savo tautos reikalauja kaip tarnystės rezultato šioje žemėje. Pirmiausia, dvasinių vaisių, kurie šioje žemėje pasireiškia Dievo šloviniu, ką geriausiai išoriškai pamatome Viešpaties Dienos – sekmadienio pamaldose. Kiek ir kaip, ir kokie žmonės susirenka atiduoti Dievui garbę...

Dievą pašloviname, tvarkydami maldos namų aplinką ir pačius maldos namus. Pamenam, kaip sovietmečiu bažnyčių pastatai erzino tuos, kurie siekė save pasodinti į Dievo sostą žemėje. Bažnyčios buvo atimamos, uždaromos, paverčiamos sandėliais, sporto salėmis arba net nugriaunamos. O veikiančias, tik po didelių biurokratinių leidimų išgavimo vargų, leisdavo remontuoti. Nauja karta to jau nepamena, o senoji – jau iškeliauja. Bet maldos namai lieka. Ir laikas juos ardo. Jiems reikalinga priežiūra. Sunku ten, kur kaimai ištuštėjo, vietinės bendruomenės sunyko. Ir likusiu kaime parapijiečių pajamos sumenko, maldos namų remontui ir priežiūrai lieka vis mažiau lėšų.

Viena tokia mūsų senovę menanti parapija – Salamiestyje. Jis – tarsi salelė tarp kitatikių valdų, evangelikų kunigaikščių Radvilų Biržų kunigaikštystės pietuose. Šiandien – tai jau Kupiškio rajono gyvenvietė. Deja, kaip ir dauguma Lietuvos kaimo vietovių, nykstanti, bet dar turinti mokyklą su 70-čia vaikų ir dvi bažnytėles: akmenų mūro R. katalikų ir pusiau mūro, pusiau medinę – reformatų. Abi jau XIX a. statiniai, tačiau katalikai čia – *jaunesnieji* kaimynai, įsikūrę po reformatų kunigaikščių Radvilų mirties. Nors ir jaunesni, bet, kaip ir reformatai, vietinio klebono nebeturi... Salamiesčio reformatų

bendruomenė dar iki karo jau buvo tapusi stiprios kaimynės – Papilio ev. reformatų parapijos – filija. Jos ganytojas kartas nuo karto bažnytėlę aplankydamas, buvo švenčiama Viešpaties Vakarienė. O sekmadieniais pamaldas laikydavo šios filijos ilgametis kantorius Jokūbas Lapienė.

Sovietmetis ir po jo atėję naujos laisvės laikai laimės Salamiesčio evangelikams reformatams nepridėjo: kaimas nyko dvasiškai, o vėliau – ir fiziškai. Likę ištikimi parapijiečiai rūpinosi bažnytėle, kaip tik sugebėjo, tačiau jau patys pamaldų nebelaikė, laukdavo atvykstančio kunigo...

Mirus senosios kartos bažnytėlės prižiūrėtojams Emilijai Gudonienei ir Jonui Naktiniui vyresniajam, čia pradėjo šeiminkauti nauji asmenys, kuriems bažnytėlė mažai terūpėjo. Pradingo istorinė senoji bažnyčios spyna, o ir sienos, stogas apšiuo.

Nuo 2013 metų bažnytėlė sugrįžo Sinodo globon, buvo išrinktas naujas parapijos valdybos pirmininkas Jonas Naktinis (jaunesnysis), tikintiesiems patarnauti pradėjo Biržų ev. reformatų parapijos dvasininkas.

2015 metų pabaigoje Sinodas Salamiesčio bendruomenę, kaip filiją, priskyrė prie Biržų evangelikų reformatų parapijos.

Salamiesčio bažnytėlė po remonto

Salamiesčio bažnytelė prieš remontą

Biržų ev. reformatų parapijoje dar nuo 2006-ųjų, kas keleri metai, apsilankydavo darbo savanoriai iš JAV Harisburgo presbiterionų parapijos. Tai būdavo 20 asmenų grupė, nusprendusi savo vasaros atostogas praleisti Europoje: Latvijoje ar Lietuvoje, naudingai dirbant. Grupėje būtinai būdavo statybų amatai išmanančių vyrų, kurių vadovaujami talkininkai remontuodavo parapijų namus, vaikų namus ir darželius Lietuvoj ir Latvijoje.

Šiai grupei ilgus metus vadovavo Billas Baueris. Jo vadovaujami amerikiečiai presbiterionai dirbo Biržų ev. reformatų parapijos antruose namuose – remontavo Radvilų jūrų skautų būstinės patalpas, taip pat vaikų globos namus Medeikiuose. Jų suaukotais pinigais Biržų ev. reformatų parapijai buvo nupirktas ir padovanotas jaunimo veiklai teniso stalas.

Talkininkai iš Harisburgo ketino atvykti į Lietuvą 2016 metais, tačiau dėl susiklosčiusių aplinkybių nebegalėjo tokių planų įgyvendinti.

Dar 2014 metų pabaigoje, kai buvo kuriami planai 2016-siems, į mane kreipėsi savanorių darbo grupės vadovas Billas Baueris, paklausdamas, kokius darbus numatytume grupei ateinančiais metais? Iš karto kilo mintis, jog reiktų atnaujinti Salamiesčio bažnytelę. Tačiau, planams pasikeitus – darbo grupei nebegalint atvykti, vis vien amerikiečiai liko ištikimi savo pažadui ir, negalėdami patys atlikti remonto, persiuntė surinktas tikslines aukas

Salamiesčio evangelikų reformatų bažnytelės sutvarkymui. Suprantama, patys pinigai nieko nepadarys, reikia darbui gabių žmonių. Esu dėkingas Dievui, jog vietoje, Biržų ev. reformatų parapijoje, radome meistrą Giedrių, gebantį tokį darbą nuveikti. Jis, trumpam grįžęs iš Norvegijos, mielai sutiko kartu su talkininkais imtis bažnytelės remonto.

Viešpats malonėjo sausą ir saulėtą rugsėjį, tad darbams kliūčių nebuvo.

Per kelias savaites nuo bažnytelės išorės sienų buvo nuvalyti senieji dažai ir perdažytos naujai. Tuo pačiu buvo pakeisti labiausiai išgedę keturių langų rėmai naujais, nušveistas ir gruntu padengtas bei perdažytas skardinis stogas. Įdėta nauja, tikra spyna, pakeistos naujomis sutrūnijusios medinės statinio detalės. Perdažyta *signaturka* (*Bokštėlis mažam varpui, kuriuo skambinama prieš pamaldas* – „V.r.ž.“ past.) su kryžiumi.

Be šių darbų, talkininkai sutvarkė keletą senų, subyrėjusių antkapių, juos prikeldami naujam gyvenimui. Taip amerikiečių aukų ir darbščių biržiečių bendromis pastangomis Salamiesčio evangelikų reformatų bažnytelė pražydo skaisčiomis spalvomis ir dabar traukia praeivių dėmesį ir skelbia Dievo šlovę!

Šiuo atliktu remontu reformatų rūpesčiai Salamiestyje nesibaigia. Didelį nerimą kelia seni ir papuvę šventoriaus medžiai. 2015 metų rudenį, pūstelėjus stipriam vėjo gūsiui, vieno medžio šaka lūžo ir, it artilerijos sviedinys praskriejusi pro varpinėlę, trenkėsi į šventoriaus tvorą, ją sutrupindama. Dėkojame Jono Bertulio vyrams, kurie labdaringai sutaisė tvorą. O pamoką apie pavojų dėl senų medžių išgirdome.

2016 metų žiemą, gražiai bendradarbiaujant su vietine apylinkės seniūne Raminta Ribokaite, numatėme aukštaliapių komandai darbus 2016 metų pabaigoje ar 2017 metų pradžioje.

Medžius šventoriuje labai sudėtinga nupjauti, tad be specialistų pagalbos neišsiversi. O medžių – daug. Pagal išankstinius paskaičiavimus,

reikalinga apie 800-1000 eurų vien jų *nuleidimui*, o dar nupjautų medžių sutvarkymas...

Ketiname kreiptis pagalbos į vietinę Kupiškio rajono savivaldybę. Tikimės, jog bendromis jėgomis ši grėsmė bus sėkmingai pašalinta, o tuo pačiu senų medžių laja nebeslėps gražios istorinės Salamiesčio gyvenvietės puošmenos – evangelikų reformatų bažnytelės, kuri jau iš tolo sveikins atvykstančiuosius, ypač nuo Kupiškio pusės.

Vargu ar atsiras, kas teigtų, jog Salamiesčio reformatų bendruomenė ims augti ir atsigaus, klestės taip, kaip gyvavo iki Antrojo pasaulinio karo... Matome, kaip ji, metams bėgant, tik tirpsta. Tačiau tikrai galiu teigti, jog Salamiesčio bažnytelės vieta yra unikali – bažnytelę supa privatūs namai (juose gyveno ir iš dalies dar tebegyvena!) evangelikai reformatai. Šalia šventoriaus esanti pievutė – puiki vieta palapinėms statyti, o ir nameliuose sočiai vietos nakvynei ar maisto pasigaminimui.

Salamiestis gali būti nuostabi stovyklavietė vienos ar kelių parų mokymams, šeimų seminarams rengti vasarą.

Netoli yra tvenkinys. Taip, čia nėra jūros, bet mūsų miesto žmonės vis labiau pasiilgsta kaimo, jo jaukumo ir ramumos. O čia turime tokią puikią ir turtingą savo praeitimi bažnytelę – puikią vietą Dievą šlovint, augti Dievo žodžio pažinime. Kodėl nesuvažius į kelių šeimų stovyklėlę jau kitais metais? Ir, tolimos Amerikos presbiterionų pavyzdžiu, neatnaujinus bažnytelės interjero, kartu nepašlovinus Dievą ir nepasigilinus į evangelikų reformatų išpažįstą Jėzaus Kristaus apaštalinį mokymą!?

Kun. Rimas Mikalauskas
Biržų ev. reformatų parapijos klebonas, Salamiesčio ev. reformatų filijos administratorius

DIDI MAŽOSIOS LIETUVOS ŠVIESA SKRODŽIA LAIKĄ

Š. m. spalio 13 dieną Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija (RIKD) paminėjo evangeliko liuteronu kunigo, pirmosios lietuviškos originalios, ne vers-
tinės, postilės autoriaus (išspausdinta), pirmojo Biblijos vertėjo į lietuvių kalbą
(paliko rankraščių), giesmyno sudarytojo Jono Bretkūno 480-ąsias gimimo metines
Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje (Pylimo g. 18).

Pranešimą *Jono Bretkūno kelias į XXI amžių* parengė bei perskaitė Kalbos istorijos ir dialektologijos skyriaus vyriausioji mokslo darbuotoja, hab. Dr. Ona Aleknavičienė. Giedojo jungtinis Vilniaus reformatų *Giesmės* ir *Pagirių dainorių* choras (vadovė ir dirigentė – Janina Pamarnackienė), vargonavo Aušra Pačegonytė. Minėjimui vadovavo RIKD pirmininkas Donatas Balčiauskas.

Hab. Dr. Ona Aleknavičienė, apsigynusi daktaro disertaciją *Postilės perikopių šaltiniai* (1999), parengusi knygą *Jono Bretkūno Postilė: Studija, faksimilė ir kompaktinė plokštelė* (2005), papasakojo apie Jono Bretkūno gyvenimą, kūrybą bei kūrybinį palikimą. Lietuviškai J. Bretkūnas yra parašęs daugiau nei penkis tūkst. puslapių, bent tiek jų yra žinoma dabar.

Jonas Bretkūnas gimė 1536 m. Bambolių (Bamblių) kaime prie Alnos (Lava) netoli Frydlando (dabar – Pravdinskas), Karaliaučiaus krašte. Mama buvo laisvoji prūsė, o tėvas – Frydlando miestelėnas, suvokietėjęs prūsas Valtenas Bretkė. Jono Bretkūno gimtosios kalbos buvo prūsų ir vokiečių, tačiau jis dar jaunystėje bus gerai išmokęs ir lietuviškai, nes aplinkiniuose kaimuose tuo metu gyventa daug lietuvių. Sulaukęs devyniolikos ir mokėdamas lotyniškai, 1555 m. įrašomas į Karaliaučiaus universiteto Teologijos fakultetą, kur rimtai gilinosi į N. Testamento graikų (koinė) ir hebrajų (su aramėjų k. priemaiša) kalbas. Studijas tęsė Vitenberge, kur, Martynui Liuteriui mirus, dėstė buvęs A. Kulviečio ir S. Rapolionio mokytojas Pilypas Melanchtonas bei kiti liuteronybės

veikėjai. Gyveno Pietų Vokietijoje, gal ir Šveicarijoje. Pašauktas grįžti į Prūsiją, paskiriamas Labguvos (kaimas su turgavietės teise) klebonu, kur išgyveno 25-erius metus tame pelkėtame Deimenos upės girių krašte, nutolusiame apie 4 km nuo Kuršių marių. Čia žmonės kalbėjo daugiausia lietuviškai ir vokiškai, o apylinkėse – prūsiškai ir kuršiškai (t. y. latviškai). Jonas Bretkūnas pamokslus sakė vokiškai ir lietuviškai. Labguvoje klebonavimas darėsi nepakenčiamas, kunigaikščio reikalavo perkelti į Pilupėnus (1587; dabar – Nevskojė), netrukus buvo paskirtas į staiga mirusio Baltramiejaus Vilento vietą Karaliaučiuje, į Šteindamo bažnyčią pamokslauti pakaitomis kas antrą savaitę su kitu kunigu. Ten nugyvenęs kūrybingiausią savo laikotarpį, mirė siaučiant maro epidemijai (1602). Jonas Bretkūnas buvo palaidotas tą pačią dieną prie Šteindamo bažnyčios, prie kurios buvo lietuviška mokykla, kaip lietuvių

kalbos mokytojas.

Guido Michellini *Mažosios Lietuvos giesmynų istorija: nuo Martyno Mažvydo iki XIX a. pabaigos* rašo:

Jonas Bretkūnas 1589 m. Karaliaučiuje paskelbė *Giesmes Duchauņas* kartu su trimis kaip priedai išleistomis mažesnėmis publikacijomis. *Giesmių Duchauņų* pavadinimą lėmė M. Liuterio giesmynas *Geistliche Lieder*, pagal kurį 1589 m. rinkinys ir buvo sudarytas. Apie tokią aplinkybę prasitaria pats J. Bretkūnas: „canciunculas [...] secundum cacionale Witebergense diggesi“ <...> *Giesmes Duchauņas* sudaro 76 romėniškais skaičiais pažymėti kūriniai, nesuskirstyti į atskiras grupes; visi jie pristatomi kaip anoniminiai verstiniai tekstai, nurodant vokišką ar lotynišką originalą. Tik du tekstai (nr. 31 ir 36) pateikiami su melodijomis: viena perspausdinta iš *Geistliche Lieder*, kita – iš M. Mažvydo giesmyno. Kitais atvejais nenurodomos jokios melodijos, o tai reiškia, kad lietuviški

tekstai giedami pagal šaltinių gaidas. J. Bretkūnas perspausdino M. Mažvydo tradicijos tekstus, paprastai apsiribodamas fonetinio ar vien grafinio pobūdžio pakeitimais. Tik retsykais emėsi ryškesnių redagavimų.

Po trejeto metų Karaliaučiuje buvo išspausdinta pirmoji lietuviška postilė (1591). Sunku pasakyti, ar J. Bretkūnas žinojo apie savo pirmą darbą – *Volfenbiutelio postilę*; į tai atsakytų abiejų tekstų lyginamoji analizė. Kai kurie autoriai spėja, kad Bretkūnas ne tik žinojo apie Volfenbiutelio pamokslų knygą, bet ir pats dalyvavo ją rengiant. Bretkūno postilėje buvo originalių, jo paties sukurtų lietuviškų pamokslų; jis laikytinas garsiausiu XVI a. Karaliaučiaus lietuvių pamokslininku. Iki pat XVIII a. vidurio aktyvesni Mažosios Lietuvos lietuvių dvasininkai naudojami Bretkūno postile. Ji tapo vienu pirmųjų vadovėlių, rengiant lietuviškų parapijų kunigus Karaliaučiaus ir Halės lietuvių kalbos seminaruose. Nors šios knygos egzempliorių buvo išleista pakankamai daug, ji, iš dalies dėl kunigų rambumo, nebuvo išpirkta

ir nebuvo vartojama taip aktyviai, kaip tikėjosi autoriai. XVII–XVIII a. pr. Mažosios Lietuvos, ypač atokesnių provincijų bažnyčiose sakomi lietuviški pamokslai buvo daugiausia nevykę prastų vokiškų pamokslų vertimai. Kaip ir pastarieji, pilni nesuprantamų lotyniškų žodžių ir citatų.

Svarbiausias Jono Bretkūno darbas – viso Šventojo Rašto: Senosios bei Naujosios Sandoros 66 knygų vertimas iš M. Liuterio vokiškosios Biblijos, sugulęs į 8 dalių rankraštį – taip ir liko neišspausdintas.

Lietuvių literatūros tyrinėtojas, humanitarinių mokslų daktaras Albinas Jovaišas knygoje *Jie parašė pirmąsias lietuviškas knygas* rašo:

Tai didelė skriauda lietuvių kalbai, literatūrai, kultūrai. Biblijos vertimas į tautines kalbas Renesanso ir Reformacijos epochoje buvo vienas svarbiausių kiekvienos tautos kultūrinių uždavinių, nes iki tol Vakarų Europoje daugiausia remtasi lotyniškuoju Biblijos vertimu. XVI amžiuje Biblijos vertimai buvo išleisti vokiečių, švedų, danų, suomių kalbomis. Rusėnas

Pranciškus Skorina savo tautiečiams rusėnams leido ją Prahoje kirilica – slavų rašmenimis. Didelis įvykis Lietuvoje ir Lenkijoje buvo vadinamosios *Brastos* (Lietuvos Brasta: taip nuo XIV a. buvo vadinamas miestas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje; dabar – tai Brestas, esantis Baltarusijoje) *Biblijos* pasirodymas lenkų kalba 1563 m., kurį organizavo Lietuvos kancleris kalvinistas Mikalojus Radvila Juodasis. Bretkūno verstos Biblijos išleidimas būtų suvaidinęs ypač svarbų vaidmenį lietuvių tautos kultūros istorijoje. <...> Bretkūnas viską atkūrė lietuvišku žodžiu – ir pasakojimo formą, ir turinį. Išversti Bibliją buvo sunku ne tik dėl jos teksto senumo ir sudėtingumo, bet ir dėl to, kad lietuvių literatūrinė kalba dar buvo nesusiformavusi. Tuo atžvilgiu, kaip sakė Karaliaučiaus profesorius Liudvikas Rėza, Kristijono Donelaičio *Metų* leidejas ir pirmojo lietuvių liaudies dainų rinkinio parengėjas, vokiškai rašęs poetas, buvo visiška *dykuma*. Bretkūno nuopelnus XIX a. pr.
nukelta į 10 p. ▶

Gieda jungtinis Vilniaus reformatų Giesmės ir Pagirių dainorių choras

džioje teisingai įvertino Rėza savo vokiškai parašytoje *Lietuviškos Biblijos istorijoje* (1816). Jis teigė, kad Bretkūnas nuosekliai laikėsi originalo, atkūrė orientalinį (Rytų kraštų) veikalo pobūdį, leido pasireikšti ir lietuvių kalbos dvasiai. Jo *Biblijos* vertimas pasižymėjo kalbos ir išraiškos grynumu, buvo vengiama germanizmų. Siekė versti trumpai ir aiškiai, neskubėdamas nusakinėti originalo sąvokų keliais kitais žodžiais, bet ieškojo atitikmenų, kūrė naujadarus. Bretkūnui teko pirmam rašyti apie meilę lietuviškais žodžiais. Sigitas Geda, versdamas *Giesmių giesmę*, skaitė įvairių kalbų vertimus, taip pat ir Bretkūno. Kartais vertėjo išradin-gumu tiesiog reikia stebėtis.

J. Bretkūno išverstas tekstas: *Filistai surinko savo žalną [kariuomenę] ant kario ir susiėjo Soche, Judo [žemėje], ir padarė abazą [lauko karo stovyklą] tarp Socho ir Asecho, pas galą Damin [prie Efes-Daminų]. Bet Saulius – Izraelio valstybės įkūrėjas ir karalius] ir vyrai Izraelio susirinko ir padarė abazą žolių lankoje, ir pasigatavijo ant kovos (kario) pries filistus. [...]*

Tada atėjo iš abazo filistų milžinas, vardu Goliatas iš Gato, šešių uolektų ir plaštakos aukštas [2, 9 m]. Ir turėjo variną [varinį] šalmą ant savo galvos ir buvo žvynuotu pancerumi [metalinais šarvais] apsidarens, ir svaras [svoris] jo panceraus buvo penki tūkstantys siekai [saikai] vario [82 kg], ir iš vario kojūšarvą ant savo staibių [blauzdų], ir vario skydą ant savo pečių. Ir kasula [kotas] jo ragotinės [ieties] buvo kaip staklių medis [velenas], ir gelažis jo ragotinės nusvėrė šešis šimtus siekus gelažines [10 kg]. Ir skydnešys ėjo pirm jo.

Profesorius daktaras Algirdas Jurėnas šią Pirmosios Samuelio knygos (17. 1-2; 4-7) dalį iš hebrajų ir aramėjų taip prakalbino: „*Filistinai buvo sutelkę savo karines pajėgas karui. Jie susirinko Judui priklausančiame Soche ir Azekos, Efes-Damine. O Saulius ir Izraelio vyrai susirinkę pasistatė stovyklas Terebintų slėnyje ir išsirikiavę kautynių tvarka filistinų sutikti. <... >*

Tada išėjo iš filistinų eilių tarpupfrontės vyras (arba pėstininkas),

vardu Goljatas, iš Gato, keturių mas-tų ir sprindžio aukščio. Žalvarinis šalmas buvo ant jo galvos, ir jis buvo apsilvilkęs žvynuotu šarvu, o šarvas svėrė penkis tūkstančius šekelių. Žalvariniai antblauzdžiai buvo ant jo kojų ir žalvarinis riestas kardas kabėjo tarp jo pečių. Jo ieties kotas buvo kaip audėjų riestuvas, o jo ieties geležinis smaigalys svėrė šešis šimtus šekelių, ir skydanešys ėjo pirma.

Jonui Bretkūnui į XXI a. atkeliauti nebuvo sunku: juo visada buvo domimasi ir tyrinėjama. O, svarbiausia, J. Bretkūnas spausdinti ir rankraštiniai tekstai tapo didžiojo *Lietuvių kalbos žodyno* žodžių šaltiniu 1941 metais, kai Vilniuje buvo išleistas į gyvenimą pirmasis šio lietuvių kalbos pamatinio teksto (prof. Viktorijos Daujotytės taip apibūdin-tas) I tomas (A-B raidžių skirsniai), kurį redagavo pats Juozas Balčikonis, kuris *Lietuvių kalbos žodyno* (LKŽ) Prakalboje 1941 m. liepos 22-ąją dieną parašė: *Spausdinti pradėta 1940 m. rugsėjo mėnesį.*

Žodyno redakcija, nuo pat jos įsteigimo, visą laiką dirbo Kaune, ir tik spalio mėnesio pabaigoje buvo atkelta į Vilnių. Iki persikėlimo į Vilnių, buvo išspausdinta 25 lankai (400 p.), o atsikėlus – visi likusieji. Likimas lėmė, kad šis, pirmutinis žodyno tomas, išleidžiamas Vilniuje, Lietuvos Mokslo Akademijos leidiniu.

Spausdinimo darbas buvo baigtas 1941 m. gegužės mėnesį, bet žodyno pasirodymas buvo sulaukytas bolševikų cenzūros, reikalavusios visą tomą iš naujo perredaguoti. Netrukus griuvęs bolševizmas padarė perredagavimą nereikalingą.

Žodyno turinį sudaro žodžiai:

– paimti iš kitų žodynų (spausdintų ir nespausdintų), iš kurių daugiausia pasinaudota Sirvydo, Brodovskio, Kuršaičio, Juškos, Šlapelio ir Barono žodynais;

– išrinkti iš mūsų raštų, pradėdant nuo Mažvydo katekizmo lig paskutinių šių dienų žinomesnių spaudinių;

– surinkti iš gyvosios mūsų kalbos.

Žodyno redakcija, pradėjusi rinkti žodžius nuo pat savo darbo pradžios, teberenka dar ir dabar, tikisi rinkti ir toliau – visą laiką, kol

ji dirbs. Žodyno darbas yra amžinas darbas: kol kalba gyva, tol randasi naujų žodžių ir naujų reikšmių.

Santrumpų sąrašė – dvi didžiosios bė pagrečiu: „BB (su Šv. Rašto teksto nurodymais) = Biblia, tatau esti Wilšas Schwentas Račhtas Lietuvischškai perguldytas per Janą Bretkuna Lietuvos Plebona Karaliaucziui (1590 metų rankraštis).

Skaitmeniniame LKŽ (www.lkz.lt) skaitoma: *BP = Postilla tatau esti Trumpas ir Prastas Ischguldimas Euangelium sakamui Basznioie Krikschczionischkoie nuog Weliku ik Aduento. Per Jana Bretkuna Lietuvos Plebona Karaliaucziui Prusuosu. Isspausta Karaliaucziui Jurgio Osterbergero. Meta Pono 1591. I ir II dalis. (Skaitmenys rodo dalis ir puslapius.)*

BPs (su teksto nurodymais) = Scheschta dalis Biblios Lietuwischkos Psalteras ing lietuwischka lieszuwį gulditas Jano Bretkuno Labguvos plebano ... Metusa ... 1580. (K. Būgos surašyti lapeliai iš netobulo A. Becenbergerio nuorašo.)

Pranešėja hab. Dr. Ona Aleknavičienė atsakė į klausimus apie Jono Bretkūno ir Samuelio Boguslavo Chilinskio verstų *Biblijų* (nespausdintos ir nebaigtos spausdinti) galimą tekstų lyginimą ir gretinimą XVII a. Kėdainiuose; memorialinių Mažvydo, Vilento, Bretkūno vietų problematiškumą dabartiniame Karaliaučiaus krašte, o rožės – žinia, Liuterio rožę primenančios – prigludo vakaro viešnių – filologės dr. O. Aleknavičienės bei muzikų Janinos Pamarnackienės ir Aušros Pačegonytės – rankose.

Tačiau mes kalbame išmintį tarp subrendusiųjų – ne išmintį šito pasaulio ir ne šito pasaulio valdovų, kuriems lemta pranykti.. Ne, mes kalbame Dievo paslaptinę, paslėptąją išmintį, kurią Dievas iš anksto, pirm amžių, paskyrė mūsų garbei /1 Kor 2, 6-7, iš A. Jurėno verstos Biblijos/.

Parengė
dr. Vidmantas Petras
Kuprevičius
Nuotraukos K. Puloko

Šventieji ir nusidėjėliai

Taip pasivadinęs choras iš Danijos Metodistų bažnyčios koncertavo Vilniaus reformatų bažnyčioje

Gospel choras iš Kopenhagos (Danija) *Saints and sinners* (liet. *Šventieji ir nusidėjėliai*) viešėjo Lietuvoje rugsėjo 29 – spalio 2 dienomis.

Rugsėjo 29 d. choras *Saints and sinners* koncertavo Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje. Nors reformatų bažnyčia yra patogioje vietoje – miesto centre, prie vienos iš pagrindinių senamiesčio gatvių, bet klausytojų netraukia taip, kaip Vilniaus liuteronų ar kitos bažnyčios, galinčios pasigirti puikiais savais ar atvykusiais iš užsienio atlikėjais. Ir šį sykį klausytojų – ne tik reformatų, bet ir svečių – nebuvo gausu. O choras buvo įdomus, tokio stiliaus muziką giedantis choras reformatų bažnyčioje koncertavo pirmą kartą. Klausytojus jis sužavėjo uždegančiu, džiaugsmingu, jaunatvišku ir karštai šlovinančiu muzikavimu, taupiais, bet kartu ir labai išraiškingais dirigentės mostais, tikėjimo persmelktu jos solo giedojimu. Kartu su choru kanoną pagal du ritmingus gospel kūrinius džiugiai pagiedojo susirinkę klausytojai.

Rugsėjo 30 d. choras koncertavo Kauno jungtinėje metodistų bažnyčioje. Apie tai rašoma Kauno jungtinės metodistų bažnyčios svetainėje: *Choro vadovas Peter Steinvig ir dirigentė Helene Bom pristatė chorą, bendravo su klausytojais, kvietė artėti prie Jėzaus ir šventėti. Gospel chorą klausytojai labai šiltai priėmė, giedojo kartu su choristais, audringais plojimais palaikė kiekvieną choro giesmę.*

„*Saints and sinners*“ yra labai socialus choras, kur didelis dėmesys yra skiriamas bendravimui, humorui, pagarbai vienas kitam ir meilei

giedoti gospel. Choro koncertus lydi bei akompanuoja sava instrumentinė grupė, kurioje skamba elektrinis pianinas, bosinė gitara (gitara grojo kunigas Mark Lewis) ir būgnai.

Choras gieda per pamaldas ir koncertuoja ne tik Jeruzalės bažnyčioje, Kopenhagoje, bet ir visoje Danijoje. Choras buvo išvykęs į koncertines keliones ir dalyvavo respublikiniuose bei tarptautiniuose renginiuose, festivaliuose Lenkijoje, JAV, Jungtinėje Karalystėje, Portugalijoje.

„V.r.ž.“ inf.

◀ atkelta iš 3 p.

Per daugelį metų keitėsi šios sąjungos pavadinimai bei veiklos prioritetai ir principai. LERB yra kviečiama atsiųsti savo atstovus į šį suvažiavimą. Prieš septynerius metus toks suvažiavimas vyko JAV, Grand Rapids mieste. Tuomet Lietuvos evangelikams reformatams atstovavo du delegatai: kurt. dr. Renata Bareikienė ir kun. Rimas Mikalauskas. Į kitų metų suvažiavimą Leipcige Konsistorija nutarė siųsti taip pat du atstovus: kun. Rimą Mikalauską ir Ingą Krišukėnaitę.

Vaidotui ir Vitai Ickiams ruošiantis nuo 2017 metų pradžios išvykti teologijos studijų į JAV, iškilio poreikis pakviesti naują darbuotoją senjorato kanclerio pareigoms. Siekiant kad šias pareigas sklandžiai perimtų nauja darbuotoja, nuspręsta dabartinį etatą padalinti: nuo spalio 1 dienos sumažinti darbo krūvį Vitai Ickei iki pusės etato ir pusei etato įdarbinti Vidą Cuprevą.

Kun. Rimas Mikalauskas pristatė

planus dėl evangelinės sielovados organizavimo Lietuvos Respublikos kariuomenėje. Konsistorija pritarė planams steigti atskirą bažnytinį vienetą sielovadai vykdyti kariuomenėje tarnaujantiems evangelikams reformatams.

Kurt. Holger Lahayne informavo apie vasarą įvykusį *Tikėjimo žodžio* bendrijos Sinodą bei jame patvirtintą teologinį Sutarimą tarp Lietuvos evangelikų reformatų ir *Tikėjimo žodžio* bendrijos, parengtą Panevėžyje. Šį Sutarimą Lietuvos evangelikų reformatų Sinodas patvirtino 2016 06 24 suvažiavimo metu Biržuose.

Abiem evangelinėms Bažnyčioms patvirtinus jį savo aukščiausioje valdymo institucijose, Panevėžio Sutarimas (2016) įgijo bažnytinės teisės akto galią, įpareigojančią abi Bažnyčias gerbti ir palaikyti teologinę vienybę bei jos pagrindu bendradarbiauti sielovadinėje misijoje. Tai

atveria galimybes bendradarbiauti ir vykdančią sielovadą kariuomenėje. Kitam konsistorijos posėdžiui numatoma paruošti bažnytinės teisės aktų projektus, reikalingus sielovadai kariuomenėje pradėti.

Konsistorijoje buvo vėl sugrįžta prie pradėto rengti, tačiau „įstrigusio“ XXI a. evangelikų reformatų giesmyno klausimo. Turimos šiam tikslui lėšos leidžia darbus tęsti, tačiau reikalingas jau atliktų darbų įvertinimas, kurį pateiktų bažnytinės muzikos specialistai. Nutarta iki kito Konsistorijos posėdžio Vilniuje surengti konsultacijas ruošiamo giesmyno klausimais. Į šias konsultacijas pakviesti visų parapijų vargonininkus ir kitus reikalingus profesionalus.

Kito eilinio Konsistorijos posėdžio data numatyta 2016 metų lapkričio 12 dieną, jis įvyks Biržuose.

Susitikimas su Vilniaus reformatais senjorais Panevėžyje

Artėjo ilgai lauktas sekmadienis – spalio devintoji. Politiniame gyvenime – rinkimai į LR Seimą, o mums, parapijiečiams, dar ir nekantrus laukimas bei noras susitikti, pabendrauti su Vilniaus reformatais senjorais.

Išaušo šiek tiek apniukęs sekmadienio rytas ir netrukus prasidėjo įprastas lynojimas, kuris nepranašavo giedros dienos. Tačiau geri norai nepaiso blogo oro. Spėjome ir pabalsuoti, ir laiku atvykti į bažnytelę, viską paruošti svečių sutikimui. Netrukus atvyko maloni devynių žmonių grupelė. Šiltas ir malonus buvo susitikimas, o svečiai dalijosi prisiminimais iš ką tik aplankyto Taujėnų dvaro rūmų ir jų parko, nors rudeninis lietutis sutrukdė ilgėliau grožėtis akmenų parko įdomybėmis. Skubėjome sušildyti svečius arbata ir dauguma susirinkusiųjų bendravo grupelėmis, kas su drauge ar pažįstama, kas net su artima giminaite. Kiek pabendravę, susikaupėme pamaldoms, kurias laikė parapijos administratorius vicesuperintendentas kunigas Raimondas Stankevičius. Pamaldos buvo skirtos Pjūties dėkojimo šventei, kuri yra švenčiama spalio pirmąjį sekmadienį, bet pamaldos pas mus vyksta kas antrą sekmadienį, todėl Viešpačiui žodžiu ir giesmėmis už gausų dvasinį ir materialų rudens derlių dėkojome per šias pamaldas..

Pasibaigus pamaldoms, parapijos seniūnų valdybos pirmininkas kurt. Petras Romualdas Puodžiūnas pasveikino svečius ir padėkojo jų vadovei Dalijai Gudliauskienei už suorganizuotą išvyką pas mus, o kunigui buvo padėkota už senjorų veiklos palaikymą ir pritarimą. Dalija Gudliauskienė padėkojo už pakvietimą atvykti ir pakvietė mus apsilankyti Vilniuje.

Greitai buvo pasiruošta agapei: suneštinėmis vaišėmis padengėme stalą, o svečiai jį gausiai papildė savais įvairiais gardumynais.

Kunigas agapę pradėjo malda. Kiek pasivaišinę, su įdomumu

klausėmės Dalijos Gudliauskienės pasakojimo apie Vilniaus reformatų senjorų veiklą: susitikimus, išvykas, parodų lankymą, edukacinius užsiėmimus, vakarus pagal pomėgius ir t.t. Ji pasidžiaugė savo pagalbininkėmis Renata Bareikiene ir Olga Viederiene. Jei reikia kalbėti, pasveikinti svečius įvairiomis progomis, tai tą daro Renata, jei skaityti poeziją tada Olga. Ir tądien Olga Viederienė mums visiems skaitė eilėraščius iš Petro Zablocko knygos *Sekmadienių prieklečiai*. Tai poeto, mylėjusio šeimą, gimtąjį kaimą, jo žmones, eilės apie daugeliui mūsų mielus Biržus: su visiems mums brangia Radvilų pilimi, Širvėnos ežeru, kloniais vingiuojančia Apaščia ir prie jos skambančiomis dainos. Biržų krašte – ne tik poeto, bet ir daugumos iš mūsų vaikystės ir jaunystės prisiminimai, Biržų krašto istorija, prie kurios gera prisiliesti. Jau vien iš Biržų krašto yra kilę per 150 įžymių Lietuvos asmenybių. Olga taip pat patarė pasiskaityti Jono Kuginio eiles, kurias po poeto mirties ji ir draugai neseniai išleido poezijos knygele *Per skambančius tiltus*.

Renata Bareikienė pratęsė mintį, kad dauguma senjorų kilę iš šio kraš-

to, todėl ir jiems Biržai be galo mieli. Jai pačiai atvykus čia iš Vilniaus, kuriame gyvena jau arti 60 metų, visada iškyla šilčiausi prisiminimai ir ji save tebelaiiko biržiete. Kunigas dar priminė, kad Biržai yra tikrai neeilinis miestas, o visos Lietuvos reformatų centras. ▶

► Kalbose prisiminėme ir mūsų viešną Vilniuje, kai vyko iškilmingos pamaldos bažnyčios pastato atgavimo proga. Tada jie mums suteikė

galimybę apsilankyti Prezidentūros kiemelyje, Šv. Jonų bažnyčios varpinėje, iš kurios galėjome pasigrožėti Vilniaus panorama. Pabuvojome di-

dinguose Radvilų rūmuose. Tą dieną mus lydėjo nuostabiai graži vasaros diena. O štai dėl lietingo oro šios išvykos metu mūsų svečiai kelionę į Čičinsko kalną atidėjo vėlesniam laikui. Tikimės, kad Vilniaus reformatai senjorai tikrai dar ne kartą pas mus atvažiuos, nes tikrai nuoširdus bendravimas, susibičiuliavimas neeis taip greit pamišti tų, kurie juos myli ir gerbia, ir visada laukia. Dievui padedant, tokia galimybė būtinai atsiras.

Deja, nepastebimai ir greitai prabėgo džiugiam susitikimui skirtas laikas. Išlydėjome svečius, linkėdami gero kelio ir Dievo palaimos visiems ir visur. Iki sekančio susitikimo Panevėžyje arba Vilniuje!

Sigita Audickienė

Palmyros Griciūnienės nuotraukos

Jeûne genevois – su Ženevos istorija susijusi religinė šventė

Daug žmonių spėlioja, kodėl Ženevoje švenčiamas ketvirtadienis rugsėjo pradžioje. *Jeûne genevois* arba *Ženevos pasninkas* yra Ženevos kantono Šveicarijoje valstybinė šventė, švenčiama rugsėjyje, ketvirtadienį po pirmojo sekmadienio. Ši savo kilme religinė šventė krikščionių švenčiama kaip šventadienis, su aukojimu.

Jeûne genevois siekia XVI amžių ir dažnai parašoma be kirčio ženklų, todėl kai kurie, nemokantys prancūziškai, mano, kad ji siejasi su jaunais žmonėmis.

Kun. Emanuelis Fuchsas, Protestantų Bažnyčios Ženevoje prezidentas, apie šią šventę kalbėjo rugsėjo 5 dieną Pasaulinėje Bažnyčių taryboje. Dauguma žmonių Ženevoje nežino šventės prasmės, net istorikai turi skirtingas nuomones.

Tačiau tikrai žinoma yra tai, kad Reformacija neuždraudė, jei yra noras, laikytis atgailos pasninko konkrečiose situacijose (kaip po maro epidemijos protrūkio), arba kaip yra laikomasi iki šiol Ženevoje po protestantų žudynių Lijone 1567 metais, arba dar po kelerių metų, 1572

metais, po žudynių Šv. Baltramiejaus dieną, – sakė jis. Tokia praktika buvo plačiai paplitusi Šveicarijoje, nepriklausomai nuo kantono tikėjimo, tačiau Ženeva nebūtų Ženeva – ji tebesilaiko ketvirtadienio, o ne sekmadienio, kaip yra švenčiama likusioje Šveicarijos dalyje.

Fuchsas kalbėjo apie Jėzų, kuris bendravo ir su turtuoliu, ir su vargšu. Bendravimui su Dievu *nebūtina būti turtuoliu ar vargšu, užtenka pripažinti, kad kiekvienas priklauso nuo Dievo malonės – ir galbūt turtingesniam tai padaryti yra sunkiau.*

Kaip ir jauni žmonės, mes labai dažnai savo gyvenime kaupiame turtą, patirtis, prisiminimus, medžiaginius daiktus. Mes vis siekiame daugiau, įskaitant ir dvasinius dalykus. Tai buvo Šv. Kryžiaus Jonas, kuris perspėjo tikinčiuosius teigdamas, kad dvasinis apsirijimas yra pavojus sielai, primindamas, kad netgi pats nuoširdžiausias dvasinis ieškojimas gali tapti našta.

Jeigu mes vėl atrasime pasninkavimo privalumus, mes, galbūt, galėsime naujai suprasti Jėzaus kvietimą

Etiopijos krikščionys žygiuoja į Šv. Gervazo bažnyčią rugsėjo 8 d.

nesistengti kaupti kuo daugiau daiktų, – sakė Fuchsas. Tai yra, netgi jeigu tai būtų dvasinės patirtys, – jis kalbėjo, – mes turėtume siekti neužgriozdinti savo gyvenimo, siekti tam tikro apsiavalyimo, tam tikro nepasitenkinimo, netgi frustracijos, tuštumos, kurią mes turėtume stengtis neužpildyti per daug greitai, siekdami save nuraminti.

WCC member churches in Switzerland 2016 m. rugsėjo 14 d. Iš anglų kalbos išvertė dr. Povilas Algimantas Jašinskas Perspausdinta iš <http://www.oikoumene.org/>

Pro memoria giesmiečiui HENRIKUI KOMUI

1942 10 03–2016 10 07

*Bet vargo dienos mano baigės, sutirpo lyg tos baltos snaigės...
Tu priimi mus, Dieve, leidi ilsėt, ir meile džiaugtis sielai, ir liūdėt.
Ir mirt, kaip miršta žvaigždės, kai kelias žemėj pasibaigia...*

Iš choro Giesmė giedotos Jono Jasiukėno giesmės *Priglausk prie žemės širdj...*

Spalio 7 dieną išėjo Amžinybėn buvęs Vilniaus reformatų choro *Giesmė* bosas Henrikas Komas.

Per 27 choro gyvavimo metus į *Dausas* jau iškeliavo: tenoras Albertas Jurijus, sopranė Elga, altė Daivutė, choro *atraminiai stulpai* Jonai – tenoras Jasiukėnas ir bosas Naktinis, choro lakštingala Alė Donata, šiais metais – Jūratėlė ir Henrikas...

Gimęs 1942 metais daugiavaikeje šeimoje Krinčine, Pasvalio r., Henrikas patyrė karo nešamas negandas. Susirgęs meningitu, o mama tuomet laukėsi dukrelės ir negalėjo pasirūpinti mažuoju Henriku, negavo tinkamo gydymo. Visam gyvenimui neteko saulės šviesos, bet ne gyvenimo šviesos. Sugebėjo neregėdamas važinėti iš Vilniaus į Kauną mokytis institute. Susikūrus chorui *Vilnius*, Henrikas iki išėjimo į pensiją dainavo jame. Ir ne tik – perrašinėjo, diktuojant žmonai Galinai, Brailio raštu likimo draugams natas. Su kaimynu ir draugu reformatu Sauliumi atėjo į Vilniaus reformatų chorą *Giesmė*, vadovaujamą muzikės, dirigentės Tamaros Blažienės, kartu su žmona jame giedojo, kartu keliavo į neužmiršamas choro keliones po Prahą,

Paryžių, Vokietiją, Škotiją... Jam viskas buvo įdomu.

Susikūrus graikų muzikos ansambliui *Patrida* – Henrikas džiugino klausytojus, atlikdamas nuotaikingas graikų dainas.

Niekada nesiskundė likimu, buvo pilnas optimizmo. Geros nuotaikos Jam galėjo pavydėti visi regintieji. Nemėgo, kad Jo kas gailėtųsi, vis šypsodavos, net pasišaipydavo iš savo negalios, padrašindavo draugus, papasakodavo kokį anekdotą ir vis sakydavo: *Viskas gerai, viskas gerai..*

Atmintis

ATMINTIS – tai draugė, tai griežta teisėja –
Kartais guodžia, šildo, primena klaidas.
Ir tik Ji grąžina tuos, kurie išėjo.
Parveda į sapną ar minčių gelmes.
Aš dabar – ant Tilto – tarp trijų Pasaulių.
Dabartis – dar mano, Praeitis – sava.
Ateitis žadėta – kaip ta smėlio sauja –
Gal dosnaus Likimo man skirtam delne.
Ir kasdien dėkoju Dievui, Žemei, Saulei,
Už žmonių draugystę, sutiktų Kely,
Už tėvų dosnumą, brolių, sesių Meilę.
Už tą laimę būti, kaip dabar, arti...

Genovaitė Griniūtė-Mikalajūnienė
2016 m. rugsėjo 20 d.

Aš pats...

Tokį mes Jį prisiminsime, giedodami kartu giedotas giesmes ar klausydami choro įrašų...

Vilniaus reformatų
choro *Giesmė* choristai

Ilgamečiui
ansamblio *Patrida*
nariui Henriku
Komui atminti

Buzukis verkė ir daina skambėjo
Tą niūrų spalio vakarą vėlai,
Kada tave, kilnus sūnau Orfėjo,
Pasišaukė į chorą angelai.

Prisimenu, kaip saulėtą gegužį
Bažnyčioj išsirinko jie tave...
Tu negirdėjai, kaip sparnai jų užė
Lyg vėjai rudens šlapia gatve,

Tik dainavai: Atneškit mandoliną,
Ir aš pavirsiu balta lelija...
Dabar dangus ir angelai tik žino,
Kad ne rudens šalna pakando ją.

Praėjo metai, kaip visi praeina,
Ir vėlei beldžias į duris žiema.
Kaip visad susirinkę traukėm dainą,
Tik niekad jau ji nebebus linksma...

Skambės balsai vėl, kaip lig tol skambėjo,
Ir vėjas neš jų aida link uolų...
Tik tu jau amžinai, sūnau Orfėjo,
Pirmasis būsi choruos angelų....

Brigita Narmontaitė,
graikų ansamblio *Patrida* narė

I N F O R M A C I J A

Rugsėjo 3 d. tradicines kapinių šventės pamaldas ant Dubingių pilies kalno buvusios reformatų bažnyčios vietoje, paminint kunigaikščius Radvilas ir kitus ten palaidotus reformatus, laikė Vilniaus parapijos klebonas kun. Raimondas Stankevičius, Šventojo Rašto skaitinį skaitė ir pamokslą sakė Biržų parapijos klebonas kun. Rimas Mikalauskas, dalyvavo misionierius kun. Frank van Dalen ir lektorius Vaidotas Ickys, reformatai iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Biržų bei kiti svečiai.

Rugsėjo 13 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje buvo paminėtos Biblijos vertėjo, lietuvių raštijos pradininko, teologinių veikalų rengėjo, kunigo Jono Bretkūno 480-osios gimimo metinės. Pranešimą *Jono Bretkūno kelias į XXI amžių* skaitė Lietuvių kalbos instituto bendradarbė dr. Ona Aleknavičienė. Renginį pajvairino vargonininkė Aušra Pačegonytė, giedodavo jungtinis Vilniaus reformatų *Giesmės* ir *Pagirių dainorių* choras, vadovaujamas abiejų chorų vadovės ir dirigentės Janinos Pamarnackienės.

Rugsėjo 17 d. Vilniaus reformatų senjorai lankėsi Marijampolėje, Lietuvos prezidento Kazio Griniaus memorialiniame muziejuje, jo gimtinėje, palaidojimo vietoje Maumedžių giraitėje, grožėjosi puikiai sutvarkytu miestu, jo aikštėmis, parkais, aplankė lietuvių klasikų rašytojų

Julijos Žemaitės Žymantienės, Petro Armino-Trupinėlio, knygnešio Petro Krikščiūno kapus, svečiavosi pas Marijampolės senjorus, susipažino su ev. liuteronais ir jų parapijos svetinga pirmininke Rūta Klesevičiene.

Rugsėjo 29 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje koncertavo Gospel choras *Saints and Sinners (Šventieji ir nusidėjėliai)* iš Kopenhagos. Danai giedodavo gospel stiliumi giesmes, šlovindami Viešpatį džiaugsmingai, įkvėptai.

Spalio 2 d. Derliaus padėkos pamaldos vyko Biržų, Nem. Radviliškio, Vilniaus ev. reformatų bažnyčiose.

Panevėžyje šį nuo seno reformatams brangi šventė buvo paminėta **spalio 9 d.**, pas panevėziečius lankantis Vilniaus reformatams senjorams.

Spalio 6 d. Vilniaus reformatai senjorai pradėjo edukacinę sezoną, apsilankydami Vilniaus paveikslų galerijoje Lietuvos muziejų kelio programos parodoje *Portretai dvarų kolekcijose*.

Spalio 9 d. grupelė vilniečių, vykdamai į Panevėžį dalyvauti ev. reformatų parapijos pamaldose, pakeliui aplankė Taujėnų dvarą, gerėjosi puikiai suremontuotais, brangiais baldais

apstatytais rūmais, susipažino su paskutinių savininkų kunigaikščių Radvilų nuotraukų galerija ir jų giminės medžiu. Net lietus nesutrukdė pasivaikščioti dabartinių savininkų sukurtu akmenų sodu, grožėtis tvenkinyje plaukiojančiomis juodosiomis gulbėmis kitais retais paukščiais.

Spalio 15 d. Vilkyškių liuteronų bažnyčioje minint 25-ąsias Vydūno sugražinimo į Tėvynę metines, iš Vokietijos, Detmoldo, šiai progai specialiai atvykusiam reformatų kunigui Miroslavui Danyšui, kuris rūpinasi Vydūno atminimo išsaugojimu Vokietijoje, Kultūros ministro pavaduotojas Romas Jarockas įteikė Kultūros ministerijos aukso garbės ženklą *Nešk savo šviesą ir tikėk.*

Reformatai prie Kazio Griniaus paminklo

Sveikiname

*Viltis mums yra tarsi tvirtas ir saugus sielos inkaras
prasiskverbiantis pro uždanga vidun*

/Hebrajams 6,19/

*Sveikiname Vilniaus parapijietę
ONUTĘ UNŽENAITE-PETRAVIČIENĘ
su gražiu Jubiliejumi, linkėdami stiprios sveikatos,
laimės ir ramybės sielai.*

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba

**Anapus saulės visi išeisim, pas Dievą Tėvą į Jo namus.
Į šventą gėrį, grožį ir laimę... Anapus saulės kviečia Dangus...
B. K. Brook giesmė**

*Nuoširdžiai užjaučiame vilnietę reformatę Genovaitę
Indriūnaitę, mirus seseriai, Panevėžio parapijos narei
OLGAI ALVYNAI INDRIŪNAITEI-KUPRIŪNIENEI.*

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba

**Tu užbaigi žmonių gyvenimą miegu;
jie lyg žolė, kuri auštant išdygsta,
rytą sužaliuoja ir žydi,
o vakare nuvysta ir nudžiūsta. /Ps 90,5/**

*Mirus Vilniaus parapijos narei
IRENAI MARIJAI KREGŽDAITEI-STRAZDIENEI
nuoširdžius užuojautos žodžius tariame
Jos dukrai Dagnei bei kitiems
Ją pažinojusiems ir mylėjusiems.*

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba

In memoriam

Rugsėjo 24 d. mūsų *Vilniaus reformatų žinių* bendradarbės DANUTĖS GRINIŪTĖS-KAVALIAUSKIENĖS pelenėliai rado prieglobstį gimto Pernaravos kaimo kapinaitėse. Jos kapą – amžinojo poilsio vietą – žymės šis pilkas paukštelis saulutėje...

**Štai mes kartu, šalia, arti.
Atrodo, žemės vidury
Ramybės uostas, ir krantai.
Ant jų – žvakelių švyturiai
Širdžių plakimas – lyg varpai,
Kuriuos girdi, ir mus matai
Danute, Tu kartu, arti.
Gimei, užaugai, vėl esi
Su artimiausiais, mylimais...
Gimtoji kalvelė, po beržais.
Rugsėjo vėtrungė – šaka,
Po ja – paukštelis, jo daina.
Ir tau, ir Jiems, ir mums – Visiems...**

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944
www.klion.lt

Laida EVANGELIKAMS
„KELIAS“

Per „LRT Kultūra“ –
kas antrą šeštadienį 11.00 val.

kartojama per tą patį kanalą
kitą šeštadienį 11.00 val.

Laidos redaktorė ir režisierė
Irena Morkevičienė,
iremor@lrt.lt
tel. 861410765

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.paštas: dalija@mail.lt

Parengė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

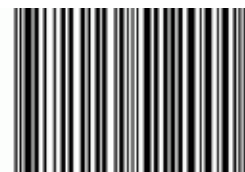
Redagavo, spausdino
Genovaitė Mikalajūnienė,
Rasa Žilytė-Šernienė,

Damian Finer

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra

9 772029 512000

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.